

Posudek vedoucího diplomové práce

Název diplomové práce: Genius loci jako estetický problém

Autorka: Lucie Křížová

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.

Oponent diplomové práce: Prof. PhDr. Vlastimil Zuska, CSc.

Lucie Křížová se pokusila ve své diplomové práci nazvané *Genius loci jako estetický problém* vyjasnit a formulovat několik základních a v současném environmentálním myšlení nanejvýš aktuálních problémů. Za prvé, pokusila se vystopovat a formulovat význam často mnohoznačně či nejasně užívaného pojmu *genius loci* a pokusila se rozvést estetické implikace tohoto pojmu, které se stávají rozpoznatelnými především ve srovnání s myšlením současných filozofů a estetiků zabývajících se prostředím v jeho nejrůznějších formách. Diplomová práce je rozdělena do pěti částí (nepočítám-li úvod a závěr a seznamy literatury, vyobrazení atd.). Celek má zřetelnou strukturu, autorka jasně definuje cíle, kterých se drží, každá část je rovněž formulována tak, aby čtenář mohl sledovat postup argumentace.

Autorka si oprávněně klade klíčovou otázku po ontologické povaze genia loci: co vlastně označujeme tímto termínem, komu náleží nositel vlastností, které tímto pojmem čemusi připisujeme: „Tou zásadní je, kdo, kdy a kde může genia loci spatřit? Dále pak, máme každý z nás svého osobního genia loci? Existuje nějaký univerzální klíč, jak ho poznat a kde ho hledat? Jaké hodnoty v sobě genius loci skrývá? Je to pouhé okouzlení krajinou, nebo se za tímto pojmem skrývá něco víc? Jakou roli hrají emoce, znalost místa a čas? Kolik času potřebujeme, abychom genia loci objevili a dostatečně poznali?“ (s. 1)

Lucie Křížová souvisle sleduje možnosti odpovědí na tyto otázky a srovnává je s vybranými koncepcemi environmentální filozofie a estetiky. Ústřední místo rovněž oprávněně v jejím výběru zaujímá dílo Christiana Norberga-Schulze (představeno poněkud schematicky, popisně a bez hlubšího rozboru Norbergem-Schulzem používaných pojmů v první kapitole), dále se však Křížová věnuje i příbuzným náhledům geografů Edwarda Relphse, Yi-Fu Tuana a filozofa Davida E. Coopera. Autorčino stanovisko se zdá být víceméně jasné, v diplomové práci nechce genia loci redukovat ani na subjektivní dojem, ani na výčet nějakých reprodukovatelných rysů, ale lokalizuje jej v sedimentované interakci jedince s daným prostředím. Její odpověď má však rovněž charakter „ovzduší“ v němž správné odpovědi nalezneme, narozdíl od jednoznačné, systematické syntézy vystopovaných dílčích odpovědí. Ve výkladu zároveň často poněkud trpí konzistence některých tvrzení, či nedostatek kritičnosti vzhledem k převoditelnosti jednoho používaného pojmu na druhý.

Musím ocenit samostatné zařazení druhé kapitoly o výzkumu genia loci FIM UHK, pro velmi dobrý potenciál pro získání očekávaných odpovědí, resp. pro možnost vymezit se vůči problematickým předpokladům výzkumu, což posouvá práci o krok dále. Autorka kriticky reviduje nejen výsledky, ale i předpoklady výzkumu, ale opět, mohla by být ve svých závěrech odvážnější, kritičtější, stručnější a koherentnější. Oceňuji především případnou, ale zase nepřiliš rozvedenou souvislost s distinkcí ambientního a narativního rozměru estetické hodnoty v tomto případě prostředí u Cheryl Fosterové. Třetí kapitola, v níž autorka tematizuje významné a esteticky relevantní faktory mnohasmyslového uchopování místa, časovosti a paměti (s velmi dobře použitým, protože rozvedeným a do širších souvislostí zasazeným citátem z rozhovoru s Jiřím Zemánkem) je opět funkční, ale opět také trpí jistou popisností a schematičností.

Ve čtvrté části autorka předkládá ústřední srovnání pojmu genia loci a estetické zkušenosti přírody či prostředí obecně, pokouší se tedy o hlavní explikaci implicitních estetické roviny hlavního zkoumaného pojmu. Postupuje opět přehledně a využívá vhodné autory (Vlastimil Zúška, Yi-Fu Tuan, Arnold Berleant, David E. Cooper, Ronald W. Hepburn, Allen Carlson). Zůstává však na úrovni shromáždění bezpochyby relevantního materiálu s občasným zkreslením významu používaných pojmů a nepřistupuje tak k finálnímu kroku. Řešení tedy zůstává „viset“ v teoretické atmosféře diplomové práce, bez jejího explicitního uchopení. Musím ale ocenit vyhmátnutí jednoho z centrální a nejzajímavějších rozporů, tj. předpokládané distanciaci estetického postoje a „pohlčení“ v prožitku daného místa. Pátá kapitola již práci dále neposouvá a pouze doplňuje některé momenty. Závěr je stručný a shrnující.

Diplomovou práci Lucie Křížové doporučuji k obhajobě. Po obsahové stránce má své limity, nicméně autorka dokázala vystavět přehledný celek a byť nedostála všem svým deklarovaným cílům, prokázala při psaní práce schopnost korigovat a místy rozvíjet svou argumentaci. Po stylistické a gramatické stránce je diplomová práce na odpovídající úrovni. V případě úspěšné obhajoby, pokud se autorka vyrovná s námitkami oponenta, navrhuji hodnotit stupněm **velmi dobře**.

V Litoměřicích 13. 9. 2016

Ondřej Dadejčík